Zaterdag 21 Augustus 1943 DAGBLAD 60ste Jaargang, No. 3984

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt dagelijks (behalve 's Zondags)
Abonnementsprijs voor het Staatsdeel
ƒ 1.50 per maand [Aruba ƒ 2.—] bij vooruitbetaling.
Afzonderlijke nummers ƒ 0.10.

Hoofdredacteur: Dr. JOH. HARTOG
Spreekuur van de Redactie 16—18 uur.
Redactie Tel. 1858.
Uitgeefster: Paulus-drukkerij, tel. 1550.
Bureaux: Conscientiesteeg 27—29.
Adres: Postbus 80, Willemstad.

Kantoor voor Redactie en Administratie Gebiedsdeel Aruba:
J. E. CROES, Postbus 14, Nassaustraat, Oranjestad, Telef. 38
Kantoor voor Administratie Gebiedsdeel Bonaire:
M. L. BOOI. Bredestraat, Kralendijk.

RUSSEN IN LEBEDIN.

Generaal Jesschonnek. Stafhoofd van Duitse Luchtmacht, dood.

Japanse linies bij Salamaua doorbroken.

Roosevelt en Churchill zijn samen uit vissen.

Vloot- en luchtbombardementen op Zuid-Italië duren voort.

RUSSISCH COMMUNIQUÉ.

„Op 20 Augustus overkwamen onze troepen in de richting van Charkov de vijandelijke weerstand en tegenaanvallen en maakten zij bij de voortzetting van hun offensief in sommige sectoren van 5 tot 10 kilometer voortgang. Hierbij werden meer dan 20 bewoonde plaatsen, waaronder de stad Lebedin, veroverd.

In de richting van Bryansk en in het gebied ten Zuid-Westen van Spas Demensk leverden onze troepen in sommige sectoren gevechten, als gevolg waarvan zij hun posities verbeterden. In andere sectoren van het front deden onze troepen krachtige verkenningen en leverden zij artillerie- en mortierduels met den vijand.

Tijdens de dag van 19 Augustus ontwrichtten of vernielden onze troepen aan alle fronten 124 Duitse tanks. 118 Vijandelijke vliegtuigen werden neergehaald in luchtgevechten en door het vuur der afweerkanonnen.". (Moskou, (AP) 20.8).

SEPARATISME.

Radio-Rome haaldè een bericht uit het nieuwsblad „Il Messagero" aan, waarin wordt gezegd, dat de Sicilianen pogen een eigen Regering te vormen. Het blad verklaarde, dat „op het huidige ogenblik separatisme een misdaad is tegen het moederland." De Sicilianen hebben al lang op zijn best lauw gestaan ten opzichte van het feit, dat Italianen van het vaste land over hen regeren. (Londen, (AP) 20.8).

EEN OPROEP AAN HET VOLK VAN CALABRIË.

De radio van Algiers deed een oproep aan het volk van Calabrië in Zuid-Italië om de Duitse krijgsverrichtingen te verlammen met sabotagehandelingen, teneinde te voorkomen, dat de as „Italië" tot een slagveld zal maken."

De radio beschreef in het Italiaans in biezonderheden de spoorlijnen, telegrafische verbindingen en centrales van het electrische stroomnet. Voorts werd gezegd :„De Duitsers gebruiken Uw treinen en installaties in de oorlog. Zij zijn van U afhankelijk. Zij zijn in Uw macht. Het ligt aan U om hun krijgsverrichtingen op Italiaans grondgebied te verhinderen".

De radio vroeg aan de Calabriërs om zonder uitstel te voorkomen, dat de Duitsers hun voertuigen, olie-opslagplaatsen en spoorlijnen zullen gebruiken. De ligging van de voornaamste telefoon- en kabbellijnen, electrische transformatorstations spoorlijnen en spoorbruggen werd gegeven met het advies: „Indien Gij deze instructies opvolgt kunt Gij voorkomen, dat de Duitsers Italië tot een slagveld zullen maken. Gij kunt Italië vrijheid en vrede geven." (Londen, (AP) 20.8).

ALEXANDER IS VERBAASD.

Generaal Sir Harold Alexander, Bevelhebber van de 15e Geallieërde legergroep, zeide, dat de snelle verovering van Noord-Sicilië door de Noordamerikaanse troepen een „schitterende" praestatie is. Hij zeide: „Nooit heb ik zulke opmerkelijke militaire bouwkundige verrichtingen gezien." Hij maakte bekend, dat hij „die Amerikaanse vrienden van me" bezocht had hij de strijd in het Noordelijk deel des eilands en bouwkundige kunststukjes had aanschouwd, „welke ik nooit mogelijk had geacht." (Hoofdkwartier van de 15e legergroep op Sicilië, (AP) 20.8).

GIRAUD OP MALTA AANGEKOMEN.

Generaal Henri Honoré Giraud is per vliegtuig op Malta aangekomen. (Valetta, (AP) 20.8).

GESCHRIFTEN VAN MUSSOLINI VERBODEN.

Radio-Berlijn zeide, dat de Italiaanse Minister van Onderwijs het gebruik van Mussolini's geschriften als leerboeken in de scholen verboden heeft. (New York, (AP) 20.8).

GENERAAL KOELTZ NIET DOOD.

De registers van het Noordamerikaanse Departement van Oorlog tonen aan, dat het AP-bericht, dat gisteren uit het Hoofdkwartier in Noord-Afrika werd ontvangen, volgens welk Generaal Louis-Marie Koeltz, Bevelhebber van het Franse 19e Corps, zou zijn gesneefd, op een vergissing berust. Het bericht zeide, dat de medaille van het Noordamerikaanse Legioen van Verdienste was gegeven aan wijlen Generaal Koeltz. Blijkbaar werd zijn naam verward met die van Generaal Marie Joseph Edouard Welvert, die in April sneuvelde, toen hij Franse troepen leidde in de sector van Pichon tijdens de Tunische krijgstocht en wien de medaille van het Legioen van Verdienste posthuum werd toegekend. Het Departement van Oorlog zeide, dat Generaal Koeltz, die de medaille van het Legioen van Verdienste ontving voor zijn aandeel in de Noordafrikaanse strijd, in leven is. De radio van Algiers zeide: „Generaal Koeltz verkeert in blakende gezondheid." (Washington, (AP) 20.8).

HOARE GAAT MET FRANCO PRATEN.

De Britse Ambassadeur in Spanje, Sir Samuel Hoare, vertrok naar La Coruña voor een onderhoud met Franco. Hij vertrok uit Madrid en zal naar Engeland gaan na zijn bespreking met den Caudillo, aldus werd bekendgemaakt. (Madrid, (AP) 20.8).

STANDLEY NAAR STALINGRAD.

De Noordamerikaanse Ambassadeur in Rusland, Admiraal William Standley, vloog naar Stalingrad om de herstellingswerkzaamheden in de stad gade te slaan, zes maanden nadat het Sovjet-leger het Duitse 6e leger daar verpletterde. De Ambassadeur gaat vergezeld van vertegenwoordigers der Departementen van Oorlog, Marine en Buitenlandse Zaken. Dit is de tweede inspectie-reis, welke Standley in de Sovjet Unie maakt in een speciaal vliegtuig, dat te zijner beschikking werd gesteld door het Departement van Marine. De eerste reis werd ondernomen naar de industriegebieden in de Midden-Oeral (Moskou, (AP) 20.8).

ROOSEVELT WOENSDAG NAAR OTTAWA.

Een formele bekendmaking, dat President Roosevelt Woensdag in Ottawa zal doorbrengen en de leden van het Canadese Parlement toespreken, onthulde, dat de oorlogsconferentie van Québec Dinsdag zal eindigen.

Stephen Early, Secretaris van den President, zeide, dat Roosevelts toespraak waarschijnlijk tien minuten zal duren en dat regelingen worden getroffen om de rede uit te zenden. Door in hun vertrekken in de Citadel van Québec te werken tot 2.30 uur in de morgen, maakten Roosevelt en Churchill al het voor handen liggende werk af, zodat zij in staat waren vandaag te gaan vissen in het meer op 80 kilometer ten Noorden van Québec. Early zeide, dat dit niet betekende, dat er geen werk meer te doen valt. (Québec, (AP) 20.8).

JAPANSE TERUGTOCHT BIJ SALAMAUA.

William F. Boni seint uit het Geallieerde Hoofdkwartier in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan:

De Japanners zijn in een overhaaste terugtocht naar het door bommen verpletterde Salamaua. Hun frontlinie in de bergen werd opengereten, zodat zij hun kanonnen achterlieten in een overijlde vlucht naar de laatste verdedigingswerken, die de Geallieerden weerhouden van de belangrijke luchtbasis aan de Noordoostelijke kust van Nieuw Guinea.

Na maandenlang bijna dagelijks door Geallieerde vliegtuigen gebombardeerd te zijn op accurate wijze te zijn beschoten door het berggeschut, kon de vijand ten laatste niet meer de druk weerstaan van de Noordamerikaanse en Australische woudtroepen, zodat hij ten laatste is verdreven uit zijn stellingen op nauwelijks 5 kilometer van de omstreden vliegvelden. Tot nu toe kropen de Geallieerden als het ware vooruit. Gisteren stormden zij naar voren in een algemene opmars.

Het communiqué zeide, dat „de vijand, die armzalig uitgerust is en erg behoefte heeft aan versterkingen, in volle terugtocht is naar zijn binnengelegen verdedigingswerken van zijn citadel te Salamaua. Machinegeweren en geschut werden achtergelaten samen met meer dan 350 begraven doden. Onze troepen ruimen den vijand op".

De Japanse instorting te Salamaua werd verhaast door de feitelijke uitroeiing te Wewak, 560 kilometer verder de kust op, van 225 Japanse vliegtuigen, waarvan de meeste Dinsdag en Woensdag door Geallieerde bommenwerpers op de grond werden gevangen. Gisteren gingen grote Liberators met een escorte van gevechtsvliegtuigen terug naar Wewak met 66 ton aan bommen. Nog 24 vliegtuigen werden gevoegd bij de 215, die daar tevoren vernield werden. In aanvallen op de luchtversterkingen, die de Japanners in allerijl aanvoerden, vernielden de Geallieerden waarschijnlijk nog 6 vliegtuigen en beschadigden zij er 3 ten koste van 2 toestellen. In de sector der Salomonseilanden deden vijandelijke vliegtuigen een nietsbeduidende aanval op de Noordamerikaanse strijdkrachten, die het eiland Vella Lavella Zondag hadden bezet. Nabij de Noordoostelijke kust van dat eiland waar de kanonnen der Noordamerikaanse oorlogsschepen meer dan 1000 Japanse manschappen doodden, die daar Woensdag poogden te landen, boorden lichte vlootcenheden nog een klein vijandelijk schip in de grond. Geallieerd Hoofdkwartier in het Zuidwestelijk deel van de Stille Oceaan, (AP) 21.8).

INWISSELING NOORDAMERIKAANSE EN JAPANSE GEVANGENEN.

De Noordamerikaanse Onder-Staatssecretaris Benjamin Sumner Welles maakte bekend, dat de Verenigde Staten een veilig geleide hebben gevraagd voor het inwisselingsschip „Gripsholm". Welles sprak zijn „goede hoop" uit, dat de inwisseling van Noordamerikaanse voor Japanse burgerlijke geïnterneerden zal plaatsvinden te Mormugao in Portugees Indië. Het verzoek om veilig geleide werd gericht aan de Japanse Regering, doch hield ook de aanbeveling in, dat Tokio van zijn bondgenoten dezelfde verzekeringen van veilig geleide zal verkrijgen (Washington, (AP) 20.8).

GAYDA IS NIET DOOD.

De Romeinse correspondent van de „Dagens Nyheter" zeide, dat Virginio Gayda zich ongedeerd in Rome bevindt. Men had namelijk gezegd, dat hij zelfmoord pleegde en ook, dat hij slachtoffer was van het gepeupel, dat hem levend verbrand zou hebben. (Stockholm, (AP) 21.8).

GENERAAL JESSCHONNEK DOOD.

Radio-Berlijn maakte bekend, dat Kolonel Generaal Hans Jesschonnek, het 44-jarige Stafhoofd van de Duitse Luchtmacht, in het Hoofdkwartier van Goering is overleden als gevolg van een „ernstige ziekte". Jesschonnek was de jongste officier van zulk een hoge rang in de Duitse strijdkrachten. Zijn post als Hoofd van de Generale Staf van de luchtmacht werd in December van het vorig jaar door de Duitse radio bekendgemaakt (Londen, (AP) 20.8).

GEALLIEERDE VLOOTBESCHIETINGEN VAN ITALIAANSE KUST.

Het communiqué van de Marine, gelijk door het Geallieerde Hoofdkwartier in Noord-Afrika uitgegeven, luidt als volgt: „Een Britse vlootmacht, welke opereert in de Tyrrheense Zee, bracht in de nacht van 18 op 19 Augustus 7 vijandelijke landingsvaartuigen tot zinken nabij Scalea aan de Westkust van Calabrië. In de nacht van 19 op 20 Augustus beschoot een Noordamerikaanse vlootmacht de vijandelijke stellingen te Giola en Tauro in de Golf van Gioia op het Italiaanse vasteland. Er werden grote branden gesticht. Na de overgave van de Liparische eilanden aan Noordamerikaanse vlootstrijdkrachten op 17 Augustus bleek, dat deze eilanden door de Duitsers gebruikt waren voor militaire doeleinden. Al het Duitse militaire personeel was vertrokken enkele dagen vóór de overgave." (Geallieerde Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 21.8).

ALBERT MONTJOIE †.

Gemeld wordt, dat Albert Montjoie, advocaat aan de Balie van Namen en Katholiek Provincieraadslid, overleden is.

Het nieuws van vandaag.

De Russische troepen trekken blijkbaar op naar Konotop, een belangrijk knooppunt aan de spoorlijn tussen Kiev en Bryansk, op 270 kilometer ten Noord-Westen van Charkov. Het communiqué, dat gisteravond door Moskou uitgegeven werd, maakte bekend, dat de Russische troepen de stad Lebedin binnenstormden, op 160 kilometer ten Noord-Westen van Charkov en midden tussen het veroverde Akhtyrka en Sumy. Konotop ligt op 110 kilometer ten Noord-Westen van Lebedin en de verovering daarvan zou de gehele Duitse bevoorrading in de Oekraïne bedreigen. Rond Charkov zelf woeden nog steeds hevige gevechten en de stad is op 20 kilometer na geheel omsingeld. Een enkele spoorlijn, die naar Krasnodar, hebben de Duitsers nog open kunnen houden, maar het schijnt, dat zij geen aanstalten maken om de grote staalstad te ontruimen, niettegenstaande de concentrische aanvallen der Russen. In totaal werden gisteren 6100 nazie-manschappen aan alle Russische fronten gedood en 124 Duitse tanks vernield.

Op Nieuw Guinea hebben de Noordamerikaanse en Australische woudvechters de Japanse linie voor Salamaua verpletterd en de vijand trekt zich thans overhaast terug binnen Salamaua zelf om daar het laatste verzet te bieden. De Jap is verstoken van de steun zijner luchtmacht, die te Wewak vrijwel geheel uitgeroeid werd.

Pogingen om versterkingen te zenden worden door de Geallieerde luchtmacht ten zeerste gehinderd en weer zijn 24 Japanse vliegtuigen vernield.

Op Zuid-Italië worden de bombardementen met grote hevigheid voortgezet. Vooral de verkeerscentra moeten het ontgelden, teneinde de beweging der Duitse troepen zoveel mogelijk te belemmeren. Radio Algiers deed ook een oproep aan de bevolking van Calabrië om de Duitse krijgsverrichtingen zoveel mogelijk te saboteren.

De Geallieerde vloot beschoot wederom de kusten van het Italiaanse vasteland, o.a. aan de Golf van Gioia.

Blijkens een bericht uit Berlijn is Kolonel Generaal Hans Jasschonnek Stafhoofd van de Duitse Luchtmacht, in het Hoofdkwartier van Goering overleden tengevolge van een „ernstige ziekte". Uit Washington wordt de dood van den Fransen Generaal Louis-Marie Koeltz ontkend. Ook wordt ontkend de dood van Virginio Cayda, den fascistischen propagandist, die zich ongedeerd in Rome zou bevinden.

Een spirituele Volkenbond in Nederland bepleit.

Prof. Fagginger Auer over Nederlands taak inzake het Hoger Onderwijs

EEN MOOI NEDERLANDS INIATIEF WORDT OP CURAÇAO BELICHAAMD.

$ 10.000.000 nodig

Gouverneur Kasteel wijst op het voorbeeld van hoogleraren en studenten onder de bezetting.

Voor een auditorium van wat veelal wordt aangeduid met de naam „intellectuelen" heeft Professor Doctor Johannes Abraham Christoffel Fagginger Auer van Harvard-Universiteit te Cambridge-Massachusetts (Verenigde Staten) gisteravond een inleiding gehouden over een initiatief, dat enkele maanden geleden bij hem en enkelen zijner collega's gerijpt was ten aanzien **van een Nederlands initiatief voor de wederopbouw van hogescholen in Europa en Azië na de oorlog.** Zijne Excellentie Dr. Piet A. Kasteel, Gouverneur van Curaçao, woonde deze lezing bij, welke gehouden werd onder de auspiciën van de Groep Curaçao van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. Aanwezig waren voorts verschillende Paters, vele heren en dames van de Isla, uit de ambtelijke wereld, dokters, enkele officieren en anderen.

Professor Fagginger Auer heeft ongeveer twee maanden geleden in Cambridge-Massachusetts een **Internatioal University Foundation** gesticht, zoals de hoogleraar ons vertelde en hetwelk wij hier weergeven teneinde het volgen van het verslag van des hoogleraars inleiding gemakkelijker te maken. Professor Fagginger Auer is hiervan Voorzitter en Professor Jacobus A. de Haas secretaris-penningmeester. Over den in Middelburg geboren Professor Fagginger Auer heeft „Dagblad Amigoe di Curaçao" op 24 Juli jl. reeds een introducerend artikel geschreven.

Professor Dr. Jacobus Anton de Haas is in 1883 te Amsterdam geboren, doch thans genaturaliseerd als Noordamerikaan. Professor de Haas is op 20-jarige leeftijd naar de Verenigde Staten vertrokken, waar hij handelswetenschappen studeerde. Aan de Leland Standford Universiteit behaalde Dr. de Haas een doctoraat in de Staathuishoudkunde. Als hoogleraar in de handelswetenschappen heeft Professor de Haas gedoceerd aan de Ohio State University, aan de hogeschool van New York Stad, aan de universiteit van Texas en zelfs enkele jaren aan de Handelshogeschool van Rotterdam.

Momenteel doceert Professor De Haas aan de Handelsschool van de Harvard-Universiteit, aan welke universiteit ook Professor Fagginger Auer is verbonden.

Professor De Haas doceert de internationale betrekkingen op handelsgebied. In opdracht van de Noordamerikaanse regering heeft Professor de Haas ook verschillende reizen naar Zuid-Amerika gemaakt. Professor de Haas is Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Bovengenoemde Foundation bestaat feitelijk uit twee lichamen. Het ene, waarvan de Heren Auer en De Haas de leiding hebben en waarin tevens gedelegeerden zitten van de verschillende aangesloten landen. Hiernaast bestaat een zg. Board of Trustees, het wettelijke gedeelte, nl. om gelden in te kunnen zamelen e.d. Doel van de Foundation is een culturele, spirituele centrale in Nederland te stichten, waarover Professor Auer gisteravond dan verder gesproken heeft.

Voorzitter Ir. Joannes F. Groote leidde den spreker in door op te merken, dat dit de eerste maal was, dat de Groep Curaçao van het bovengenoemde Instituut in het openbaar optrad. Er was immers steeds zo weinig te doen maar nu er eens een man met een realistisch plan gekomen was, een plan dat gesteund werd door de Nederlandse en andere regeringen, had men de gelegenheid aangegrepen.

Professor Fagginger Auer ving hierna terstond met zijn uitnemende redevoering aan.

Een van de eerste zaken, aldus ongeveer de hoogleraar, die schade ondervinden als een gevolg van abnormale omstandigheden, is de opvoeding van de jeugd. Het lager onderwijs merkt dat het eerst omdat men, zolang als men onderwijzend personeel met voldoende algemene kennis heeft, en de nodige localiteiten, dit onderwijs met betrekkelijk eenvoudige middelen kan voortzetten. Het Hoger Onderwijs merkt dat het eerst, omdat dit zeer gespecialiseerd is, derhalve onderwijzend personeel behoeft, met een zeer speciale kennis, waarvan het aantal uit de aard der zaak geringer is dan van diegenen, die een meer algemene kennis bezitten, terwijl men bovendien nodig heeft: boekerijen, klinieken, observatoria en laboratoria met complete, en ook weer zeer gespecialiseerde uitrusting, waar het lager onderwijs ook weer niet naar vraagt. Men denke in dit verband eens aan de zo kostbare instrumenten, die Leiden, en nadernand Toronto nodig hadden, ter bestudering van het probleem van het benaderen van het absolute nulpunt, de kaker-studie, licht- en geluid-problemen, theoretische en toegepaste scheikunde.

Een universiteit is geen enkel gebouw meer, zoals dat 150 jaren geleden nog was; het is een stad met tien tot twintig duizend inwoners, althans gedurende de dag, met eigen verlichting, verwarming, water en electriciteits-voorziening met bibliotheken, die, zoals die in Harvard, vijf millioen delen bergen, telefonisch en telegrafisch, iedere dag met andere inrichtingen van gelijke aard in aanraking, en dat nog wel over de gehele wereld. **De geldelijke problemen zijn eveneens groot en gecompliceerd**, zowel in vrije als staatsuniversiteiten. Er wordt niets verhandeld; dus er wordt geen winst gemaakt. De college-gelden moeten laag blijven om het studeren voor onbemiddelden niet onmogelijk te maken, op ieder student wordt dus toegelegd. De begroting van Harvard is ƒ 30.000.000,—; die moeten ergens vandaan komen, het is een vrije universiteit en de staat geeft geen cent. Gelden moeten soms worden belegd, d.w.z. dat men geld-

deld niet op 3% kan rekenen. Het is alles erg moeilijk.

Staatsuniversiteiten, zoals in Zweden, hangen van de begroting af en de begrotingen zijn overladen met uitgaven voor oorlogsdoeleinden. Het is geen rozengeur en maneschijn.

Het hoger onderwijs is dus in dagen van economische spanning zeer kwetsbaar.

Er is echter nog een andere reden waarom hoger onderwijs voor grote stoornissen zeer gevoelig is. De Universiteit behoort te zijn een middelpunt van geestelijk leven en dat nog wel in een bepaalde zin. Men zou het kunnen noemen een centrum van geestelijke **proefnemingen.** Zoals de practische wetenschappen steeds veranderen naar aanleiding van nieuwe ontdekkingen, zo zijn er ook ontdekkingen te boeken voor de meer afgetrokken wetenschappen. De theologie, de wijsbegeerte, de staathuishoudkunde, de aesthetica, de sociologie, de geschiedkundige wetenschappen veranderen van inzicht, zij hebben nieuwe grondstellingen, nieuwe afgeleide theorieën. Er is niets meer fascinerends dan een studie van die ombuiging van geestelijke stromingen, dat telkens verleggen van het zwaartepunt van de belangstelling, naarmate de tijden daarom vragen. **Parijs** in de 14e eeuw, **Leuven, Ossenvoorde** en **Praag** in de 15e eeuw, **Genève** en **Racov** in de 16e eeuw, **Leiden** in de 17e en 18e eeuw, **Berlijn** in de 19e ,de grote Noordamerikaanse universiteiten na 1869, vooral in de 20e eeuw, waren en zijn centra van hevig bewogen geestelijk leven, die hun invloed direct of indirect op het gehele maatschappelijke leven deden en doen gevoelen. Maar juist omdat de geestelijke spanning daar zeer groot is, en het leven zeer bewogen, is het uiterst kwetsbaar.

Dwang en hoger onderwijs.

De propositie, dat twee driehoeken congruent zijn, wanneer zij twee zijden gelijk hebben en de ingesloten hoek heeft weinig gevaar te vrezen van de beroering der tijden, maar theorieën aangaande de vrijheid van den mens, het recht, de macht en de verplichting van de Staat, hebben dat wel. Door dwang van boven af kunnen alle geestelijke proefnemingen worden stopgezet en kunnen de hogere instellingen van onderwijs worden in plaats van geestelijke krachtscentra, powerstations, zoals de Engelsen zouden zeggen, spreekbuizen, waardoor de stem van een dictator gehoord wordt. Zij worden dus passief in plaats van actief en verliezen derhalve haar betekenis.

Dictators weten dat wel, en Hitler wist dat zelf buitengewoon goed. Hij veranderde onmiddellijk de aard van het Duitse onderwijs. Oppervlakkig bracht hij enige verbeteringen aan, die nodig waren; het onderwijs werd meer practisch. Maar toch ontnam hij de ziel er aan. De leervrijheid, de academische immuniteit, waardoor na ernstig onderzoek een ernstig man vrij zijn mening kon zeggen, zonder met den strafrechter in aanraking te komen, en die het Duitse Hogere Onderwijs zeer groot had gemaakt, moest weg. Alles, de Kerk, de universiteit, de pers, het toneel, moesten worden ingeschakeld in de algemene staatstheorie en daarvan slechts een reflectie zijn. Napoleon deed dit niet, of althans veel minder, maar Hitler, met een veel nauwer begrip van logische consequenties, doet dat wel.

Wat is het gevolg? Wat Duitsland aangaat, is het gevolg, dat er geen Duitse universiteiten in de ware zin van het woord zijn. Het zijn technische scholen in de bekrompen zin van het woord, geen technische Hogescholen, zuivere vakscholen. Er wordt geschiedenis, wijsbegeerte en kunst onderwezen, maar hoe? Enkel tot grotere glorie van het Nazie staatsideaal. De grote mannen zijn weg, of zij zijn dood of ze hebben hun toevlucht gezocht in Engeland of in de Verenigde Staten van Noord-Amerika. Cornell heeft De Bye, Harvard Brüning en Werner Jaeger en zo zou ik door kunnen gaan.

Hogescholen werden gesloten.

Maar ook de **andere** landen hebben geleden. Leiden is gesloten. Leuven verwoest, Polen heeft geen Hogescholen meer, Praag heeft zijn Tsjechische Professoren verloren. Overal zijn de leidende mannen weg, en tweede en derde rangs mensen zijn aangesteld, omdat zij bij de partij behoren.

Er komen geen boeken meer uit, die der moeite van het drukken, laat staan het lezen, waard zijn. Ook de technische wetenschappen hebben geleden. Practische techniek, zonder theorie kan niet bestaan. Maar voor theoretische studie is tijd noch geld. Hitler heeft directe resultaten nodig, hij kan niet wachten. De boel ligt in elkaar.

Ook in de letterlijke zin van het woord ligt de boel in elkaar. Leuven is verwoest, de Poolse Universiteiten, zoals gezegd, bestaan niet meer. De Koninklijke Bibliotheek in Den Haag is leeggestolen, beroemde handschriften in Amsterdam, en ik **vrees** in Leiden zijn weg. De laboratoria zijn geplunderd.

En wat niet geplunderd is, of verwoest, is **verouderd.** In geen vier jaren hebben de bibliotheken nieuwe boeken of tijdschriften kunnen kopen. Er was geen geld en Hitler wilde geen invloed van buiten toelaten door middel van publicaties. Er mocht in Europa niet worden geschreven zonder censuur.

De betekenis van de oorlog voor Noord-Amerika's wetenschappelijke leven.

De voornaamste wetenschappelijke publicaties zijn zeer zeker niet in Europa uitgekomen, met uitzondering wellicht van Engeland, maar in de Verenigde Staten. Daar was nog geld, tijd en de nodige rust, die voor het schrijven van dergelijke boeken nodig is. **Daar** werd ook nog aan zuivere wetenschap gedaan en niet alles dadelijk en direct toegepast aan practische noodzakelijkheden. **Den enen zijn dood, den anderen zijn brood;** door de grote nood in Europa is de Noordamerikaanse wetenschap zeer gaan bloeien, ook al, zoals ik reeds vermeldde, omdat vele vooraanstaande Europese geleerden in Noord-Amerika een schuilplaats hebben gezocht!

Het gevolg voor het nieuwe Europa.

Maar laten wij nu eens begrijpen, wat dit alles voor het hoger onderwijs in Europa betekent. **Bibliotheken,** die in geen vijf jaar, de vermoedelijke duur van de oorlog, boeken hebben kunnen kopen, zijn hopeloos ten achter. De wereld gaat thans in vijf jaar meer vooruit dan vroeger in een eeuw. **Faculteiten,** die uit elkaar liggen, of omdat de leden daarvan het leven hebben verloren, of omdat zij gevlucht zijn en elders een benoeming hebben aangenomen, kunnen niet in een paar maanden weer opnieuw worden tezamen gesteld. Dat wil zeggen, dat Europa den jongen mannen en vrouwen, waarvan de toekomst afhankelijk is geen voldoende opvoeding kan geven; wat moet er dan van die toekomst terecht komen, volstrekt niet alleen met betrekking tot de afgetrokken wetenschappen, maar ook op zuiver practisch en economisch gebied?

Laten wij het beeld voor Nederland pogen te schetsen, en dat, ik wijs u daarop, is een zeer gunstig beeld. België is erger, Tsjechoslowakije en Joegoslavië veel erger, Polen **onbegrijpelijk** veel erger. Leiden is gesloten en vermoedelijk beroofd. Delft loopt nog, maar het is zeker teruggebracht van de rang van een technische **Hoge School,** tot die van een derdehands vakschool, nog wel zonder behoorlijke leermiddelen.

Utrecht functionneert nog, zo goed en zo kwaad als het gaat, en het gaat eer kwaad dan goed, want de Universiteit kan het werk niet aan, er zijn onvoldoende localen, te grote klassen, gebrek aan onderwijzend personeel, en geen leermiddelen. Nijmegen lijdt onder de bekende haat van de Naziepartij voor de Rooms Katholieke Kerk.

Over Wageningen en Groningen heb ik geen voldoende berichten, maar wel over Amsterdam en Rotterdam, die uitstekende leden hunner faculteiten hebben verloren, en daar bedoel ik volstrekt niet alleen mede Professoren van Joodse afkomst, maar ook vele anderen.

Wij zijn in Nederland **tachtig jaren teruggezet,** wij hebben van alles nodig om onzen jongen mensen die opvoeding te geven, waardoor zij hun brood kunnen verdienen en het normale volksleven weer mogelijk wordt, en dat nodige hebben wij niet, noch kunnen wij het na de oorlog direct kopen.

Onze tekortschieting in Indië.

Dat is Nederland, **maar daar is Indië.** Daar zijn wij, laten wij dat maar gerust toegeven, met de hogere opleiding wel erg laat begonnen. Een bevolking van 80.000.000, die, al staan velen nog op een laag peil, slechts een en dan nog volstrekt niet volledige Hogeschool bezit, is slecht verzorgd, dat is veel te weinig. De regering streefde dan ook naar verbetering en wilde na de volledige inrichting van de Universiteit te **Batavia** nog andere Hogescholen stichten, naar mate de behoefte zich voordoet. Ja, men zou die behoeften niet **afwachten,** maar de drang naar het Hoger Onderwijs stimuleren.

Dat ligt nu alles stil. Na de oorlog moet dat alles weer ter hand worden genomen, als er geld voor is.

Dit is het Nederlandse beeld, met andere landen is dit veel erger; **wat kunnen wij doen?** De Engelsen spreken van „the perpendicular pronoun", het verticale voornaamwoord, en zij bedoelen daarmede het persoonlijk voornaamwoord. Ik **I,** dat ten gevolge van de vorm van de letter recht op en neer loopt. Het getuigt van slechte smaak het te vaak te gebruiken en toch moet ik dat zo en nu dan doen om het verloop van de zaken te schilderen.

Wat kunnen wij thans doen?

Het plan begon als iets heel eenvoudigs. Ik vroeg mijzelf af: wat kunnen wij, Nederlanders, speciaal **voor Nederland** doen na de oorlog, om het land weer op gang te helpen. En het antwoord, zuiver als antwoord, was ook eenvoudig genoeg. Wij moeten de mensen **voeden,** zodat zij weer op krachten komen. Doch dat was maar het **halve antwoord,** de rest was: wij moeten de mensen in staat stellen zichzelven te **blijven** voeden **en dit kan enkel wor**den gedaan door den jongen mensen een opleiding te geven, die ze daartoe in staat zal stellen.

Toen riep ik mijn Collega, Professor De Haas van de Harvard Handels Hogeschool op om bij mij te komen, vertelde hem in détails wat ik wenste, détails, waarover in dadelijk zal spreken, en vroeg hem: „Wat zeg jij er van?" Zijn antwoord was: „Als algemeen plan is dat wel goed, maar ik zou er ook België in betrekken, om dat de belangen van Nederland en België parallel lopen."

Na veel heen en weer gepraat besloten wij, dat wij vier concrete dingen konden doen om in de na-oorlogse tijd de positie van de hogescholen te verbeteren:

1. Wij konden geld bijeen brengen om de bibliotheken te voorzien van die boeken en tijdschriften, die zij gedurende de oorlog niet hadden kunnen kopen.

2. Wij konden pogen, maar daarmede kon eerst na de vrede begonnen worden, de geroofde boeken en kunstschatten in Duitsland op te sporen en die terug te doen geven aan de oorspronkelijke bezitters, in casu de Universiteit, waar zij behoorden.

3. Wij konden de laboratoria opnieuw doen inrichten en voorzien van het nieuwste materieel, voor zover de fondsen dat toelieten.

4. Wij konden instellingen van onderwijs, buiten het bezette gebied verzoeken, tijdelijk, al was het maar voor enige maanden, **bekwame mannen** aan de noodlijdende universiteiten te lenen, om hen door de eerste moeilijke tijden heen te helpen, dit in verband met het feit dat hun faculteiten uit elkaar zijn gerukt.

Contact met autoriteiten.

Waar een gehele universiteit of technische hogeschool volmaakt vernield was, zouden de studenten tijdelijk over andere instellingen worden verdeeld.

Ik had toen een onderhoud met den vroegeren Belgischen Minister-President Theunis, die het plan uitstekend vond, maar aanried het uit te breiden tot andere landen. Even goed als het economisch vraagstuk, zo zeide hij, is ons het onderwijs-probleem niet iets plaatselijks, maar gaat geheel Europa aan. Als mijn voet verwond is, lijdt mijn gehele lichaam. Nederland alleen kan niet floreren als het anderen landen slecht gaat en dat kan België ook niet.

De derde stap was een telephoongesprek met den Nederlandsen Ambassadeur, Doctor Alexander Loudon, die op mijn verzoek goed genoeg was, op een Zondagmiddag midden in Mei, de volgende Hoofden van Missie samen te roepen: de Ambassadeurs van België, Noorwegen, Hellas, Tsjechoslowakije, Joegoslavië en Polen. De Nederlandse Ambassadeur fungeerde als voorzitter van de vergadering. De Verenigde Staten van Noord-Amerika zelf waren voorlopig niet uitgenodigd. Mijn Collega De Haas en ik gingen samen naar Washington om ons plan uit te leggen.

Ik verzoek u er op te letten, dat geen vertegenwoordigers van **grote en leidende** mogendheden aanwezig waren en dat wij dus voorlopig althans te doen hadden met een toekomstprobleem van betrekkelijke kleine natiën. Dit was op zichzelf zo slecht niet, omdat de discussies niet vertroebeld werden door grote machtsidealen en politieke aspiraties, althans niet in grote mate.

Een opsomming van wat in de discussies te berde werd gebracht, zou luiden als volgt:

Europa heeft rust nodig op ieder gebied, want het is uitgeput. Vijf en twintig paar geleden zijn wij begonnen met te pogen Europa eerst politieke rust te geven, maar dit liep verkeerd uit. Politieke rust komt altijd het laatst en niet het eerst, omdat het veronderstelt, dat op vele andere gebieden er al vrede is.

Laten wij nu eens aan de **andere** kant beginnen, laten wij nu eens zien of wij samenwerking kunnen krijgen tussen de verschillende centra van cultuur en wetenschap. Dat zal zijn in-

Wordt vervolgd op pagina 4.

Aan de velen die op velerlei wijzen van hun belangstelling hebben doen blijken bij gelegenheid van mijn gouden kloosterfeest betuig ik hierbij mijn oprecht-hartelijke dank.

Frater M. LUCIUS,

Curaçao, 21 Augustus 1943. St. Thomascollege.

GETROUWD

ALFRED MORON Jr.

en

OLGA MADURO L.

New York, 21 Augustus 1943.

Curaçao.

ST. TERESIA KERK 12½ JAAR.

Ieder kent de kerk van de Heilige Teresia in de stadswijk Juicio en zal moeten toegeven, dat de Portoricijnse architect er een mooi geheel van gemaakt heeft. De toren, de gevel, de pastorie er bij in dezelfde lijn, ja zelfs de muur van het erf. De kerk werd gebouwd op gronden van de Maduro's; wijlen Mgr. Vuylsteke voorzag daar een kern op Juicio. Het is eigenlijk een dochter van de Santa Familia-parochie en bij de oprichting gingen dan ook veel stukken van die parochie af.

Men heeft wel eens beweerd, dat zo men onder Mgr. Van Baars werkelijk besloten was tot de bouw van een nieuwe pro-cathedraal, daar waar nu de mark is aan de Bredestraat, dat dan natuurlijk San Mateo verder van de stad was komen te liggen en Juicio nooit nodig zou geweest zijn.

Juicio is met Marchena, Santa Helena en Paradijs een flinke parochie geworden, die zijn eigen jongensschool moest hebben en later ook een eigen meisjesschool op het terrein van Habaai. Dit was een bouwwerk van Frater Maria Radulphus.

Juicio is een eigen groep geworden, ook al komen in de maand October velen van andere parochies de noveen ter ere van de Heilige Teresia mede maken.

Juicio heeft ook eigen verenigingsleven: de K.J.V., de padvinders van de St. Petrus Canisius-groep, met de welpen, terwijl de K.S.C. op Cas Chiquito een veld aan het voorbereiden is voor de clubs van die kant, nl. Vitesse, Ecuador en G.S.V. (schoolclub).

De Pastoors, die op Juicio gewerkt hebben, zijn: Pastoor Petrus D. Elie O.P., Pastoor Silvester M. Hagemans O.P., en de tegenwoordige Pastoor Henricus Penninx O.P. Het enige wat Juicio ontbreekt, is een trottoir voor de kerk; vooral in de regentijd. Dit moet noodzakelijk aangebracht worden, immers aan de overkant van de weg, die voorbij de kerk loopt, is wel een trottoir.

As. Zondag, dus morgen, wordt de koperen jubileumfeest gevierd op de volgende wijze:

's Morgens om 8.30 uur Plechtige Heilige Mis, welke Pastoor Henricus Penninx O.P. zal opdragen met assistentie van Pastoor Theodorus Exler O.P. en Pater A. Volk O.P. Om 17.30 uur zal er een Pontificaal Lof worden opgedragen. Hierbij zullen als assistenten optreden Pastoor Martinus v.d. Elsen O.P., Pastoor Petrus D. Elie O.P., Pastoor Constantius Gallé O.P., Pastoor Anton Schipper O.P. en de Vicariaatssecretaris Pater Willibrordus M. Brada O.P.

STATEN VAN CURAÇAO VERGADEREN.

Gisteravond kwamen de Staten van Curaçao wederom bijeen ter behandeling van verschillende onderwerpen. Bij de „Ingekomen Stukken" was een vertrouwelijk verslag van de internationale voedselconferentie te Hot Springs, welk stuk ter bestudering op de griffie gedeponeerd werd. Ook was er een vertrouwelijk verslag van de Economische Curaçaose Commissie, die enige tijd geleden onder voorzitterschap van Meester Henri J. M. Hoogeveen een bezoek bracht aan de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Over de toestand van de Bovenwinden stuurde de Gezaghebber een kort verslag, waarin o.a. stond: gezondheidstoestand goed, voedseltoestand gunstig.

De Gouverneur diende nog een ontwerp-landsverordening in, waarbij een pensioenfonds wordt ingesteld voor gouvernementsambtenaren, hun weduwen en wezen.

In stemming werd vervolgens gebracht de „ontwerp-landsverordening houdende enige van het Curaçaos Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering afwijkende bepalingen", hetwelk werd aangenomen.

Hierop bracht de Heer William R. Plantz verslag uit omtrent het verzoekschrift d.d. 9 Juni 1942 van lekenonderwijzers 4e rang op Aruba inzake buitenlands verlof. De Heer Plantz wees er op, dat deze onderwijzers even zwaar werk, hebben als de andere onderwijzers en derhalve dezelfde behoeften aan vacantie hebben. De slotsom van het verslag was, om het verzoekschrift door te geven aan het Bestuur, die het dan aan de daarvoor bestemde commissie in handen kan geven.

Nu stelde de Voorzitter voor om het reglement van orde zodanig te wijzigen, dat de voorzitter het recht krijgt om een der leden, die halsstarrig weigert zich aan de vermaningen te storen tijdens een vergadering, het woord te ontnemen. De huidige gang van zaken, om een lid, dat koppig volhoudt, het zwijgen op te leggen, is omslachtig en voor het prestige van het College niet de geschikte methode. De Voorzitter werd tot dit voorstel gedreven om de waardigheid van het Collge zo hoog mogelijk te houden.

De Heer Jan H. A. Eman protesteerde tegen dit voorstel en vond de macht en de verantwoordelijkheid, die nu in handen gelegd werden van den voorzitter te groot. De Heer Eman had het over beledigende uitdrukkingen, die in het vuur der rede aan des sprekers mond ontvallen en die alleen gebezigd worden om het algemeen belang te dienen. De Heer Eman vindt het voorstel ook niet collegiaal. De voorzitter wordt hierdoor, volgens de Heer Eman, verheven tot scherprechter, ja tot beul. Ook kan dit voorstel aanleiding geven tot betreurenswaardige scènes tussen een der leden en den voorzitter en anderzijds bestaat de mogelijkheid, dat de voorzitter uit zachtaardigheid des gemoeds te veel toestaat. Tot slot deed de Heer Eman een beroep op de democratische gevoelens, waarover zoveel gesproken wordt, doch die zo weinig in practijk worden gebracht. Een recht van de gezamenlijke leden wordt nu in handen gelegd van één persoon.

De voorzitter duidt nogmaals aan, wat de reden is van dit voorstel. Inderdaad een groter verantwoordelijkheid, doch dat de voorzitter nu tot beul verheven wordt, is wel overdreven. Uitdrukkelijk wijst de voorzitter er nogmaals op, dat het ontnemen van het woord alleen toegepast zal worden op leden, die halsstarrig zich misdragen, met de nadruk op halsstarrig.

Na nog enig protest van den Heer Eman, komt het voorstel van de reglementswijziging in stemming en wordt het aangenomen met alle stemmen der aanwezige leden behalve des Heren Emans.

VERENIGINGSNIEUWS.

— K.S.C.: Zondag 22 Augustus as. om 10 uur Ecuador 2 — De Ruyter. Om 13 uur honkbal wedstrijd Lucky Strike — Venezuela. Om 16 uur voetbalwedstrijd tussen de Surinamers van de Stad en de Surinamers van Suffisant ten bate van het Comité tot ontvangst van den Pro-Vicarius van Suriname. Deze wedsrijd zal met muziek opgeluisterd worden.

HET A.B.C.-KAMP.

Omtrent het door de Katholieke Verkenners van Aruba, Bonaire en Curaçao van 27 Augustus tot 3 September op Brakkeput te houden kamp vernemen wij nog, dat de officiële opening is vastgesteld op Zondag, 28 Augustus, 16.30 uur. Aan het kamp zal worden deelgenomen door ongeveer 90 leiders voortrekkers en verkenners, waarvan 25 van Aruba en 12 van Bonaire. Voor de verkenners van Otrabanda, Pietermaai en Juicio is het op Vrijdag 27 Augustus verzamelen op het Gouverneur Woutersplein om 8.30 uur (met bagage).

GENEESKUNDIGE DIENST.

De dienst in het stadsdistrict wordt waargenomen van Zaterdag, 21 Augustus 18 uur af tot Zondag, 22 Augustus 20 uur door den gouvernementsgeneeskundige: E. van der Kuyp, Kortijn 3, telefoon No. 2331.

WERELDNIEUWS

AANVAL OP VLISSINGEN.

Het Britse Ministerie van Luchtvaart gaf het volgende communiqué uit:

„Hedenmiddag hebben Mitchell bommenwerpers, geëscorteerd door Spitfires, de vijandelijke vliegtuigfabriek te Vlissingen aangevallen. Boston bommenwerpers, ook met een geleide van Spitfires, bombardeerden de spoorlijnen en rangeerterreinen te Abbeville. Een bommenwerper wordt vermist, doch de bemanning bevindt zich in veiligheid." (Londen, (AP) 20.8)

STRUBBELINGEN IN NEDERLAND.

Radio-Hilversum deelde gisteren mede, dat op het hoofd van de Politie te Bussum (een N.S.B.-er) twee schoten zijn gelost door een onbekende. Een schampschot langs het hoofd, een schot vlak langs de linkerlong.

De radio deed een oproep tot aanhouding van politie-sergeant Heitze Wiersma, 32 jaar, beschuldigd dat hij Maandag vijf mensen uit het arrestanten-locaal te Boskoop heeft laten ontvluchten.

Verder wordt aanhouding verzocht van Volkert Jager (22 jaar) en Egge Woltman (21 jaar), die beiden uit de gevangenis te Meppel zijn ontsnapt.

COLOMBIAANS VOORSTEL.

Een Colombiaans voorstel, dat de 7 Zuidamerikaanse landen, welke de betrekkingen met de as hebben verbroken, doch geen oorlog verklaarden, met elkaar overleg zullen plegen om hun politieke positie als medewerkers van de Verenigde Landen vast te stellen en hun deelneming aan de vredesconferentie te verzekeren, verwekte grote belangstelling in Zuidamerikaanse kringen te New York en Washington.

In het openbaar is de quaestie echter nog niet besproken. De meeste kringen, die relaties hebben met Latijns Amerika, vermeden het geven van commentaar alvorens zij het vraagstuk niet verder bestudeerd hadden. Vele nieuwsbladen, waaronder de „New York Times", publiceerden het AP-bericht uit Bogotá over de quaestie. Commentaar werd echter nog niet gegeven. (New York, (AP) 20.8).

[De 7 bedoelde landen zijn Colombia, Venezuela, Ecuador, Peru, Chili, Uruguay en Paraguay. Brazilië en Bolivia hebben bovendien oorlog verklaard. — Red. Amigoe.]

COMMENTAAR IN CHILI.

Het Colombiaanse voorstel werd in diplomatieke kringen van Chili uitvoerig besproken, doch er werd nog géén officieel commentaar gegeven. Ingelichte kringen zeiden, dat het voorstel ten doel schijnt te hebben, dat men bij de vredesconferentie vertegenwoordigd zij, alsook bij besprekingen over na-oorlogse vraagstukken. In een rede, die President Juan Antonio Rios Donderdag hield, bepleitte hij gelijksoortige plannen. (Santiago de Chili, (AP) 20.8).

DE LUCHTBOMBARDEMENTEN OP ZUID-ITALIË.

Als volgt luidt het communiqué van de Luchtmacht, gelijk uitgegeven door het Geallieerde Hoofdkwartier in Noord-Afrika:

„De rangeerterreinen van Aversia en Benevento nabij Napels werden gisteren aangevallen door middelzware bommenwerpers met een gevechts-escorte van de Noordwestelijke Afrikaanse luchtmacht. Er werden bij deze aanvallen enkele vijandelijke jagers ontmoet en 14 daarvan werden neergeschoten. Gevechtsbommenwerpers vielen in de afgelopen nacht de rangeerterreinen te Vila Literno ten Noorden van Napels aan. Van al deze verrichtingen worden 10 onzer vliegtuigen vermist." (Geallieerd Hoofdkwartier in Noord-Afrika, (AP) 21.8).

ALLERLAATSTE NIEUWS

— **De Duitse bezettingsoverheden** in Frankrijk stelden een ultimatum aan de Fransen om hun vuurwapenen in te leveren en treffen nog andere maatregelen temidden der toenemende vrees voor de as voor een Geallieerde invasie van het vasteland.

— **De Deense radio** zeide, dat Koning Christiaan van Denemarken hedenmorgen een proclamatie uitvaardigde waarin hij het Deense volk verzocht de kalmte en orde te bewaren. Hieruit blijkt, dat er een gespannen toestand in Denemarken heerst.

— **Doctor William Lyon Phelps**, de schrijver en letterkundige, vroeger Professor in de Engelse taal aan de Universiteit van Yale, is op 78-jarige leeftijd overleden.

— **Men voorspelt**, dat Sir Bernard Paget, wiens bevordering tot de volledige rang van Generaal vrijdag door het Britse Departement van Oorlog werd bekendgemaakt, de Britse troepen zal aanvoeren bij de invasie van Europa uit het Westen. Paget was Opperbevelhebber van de strijdkrachten in Engeland sedert 1941. Hij had de leiding bij de ontruiming der Britse troepen uit Andalsness (Noorwegen) in 1940.

— **De Noordamerikaanse Marine maakte officieel bekend, dat Kiska in de Aleoeten veroverd is. Noordamerikaanse en Canadese troepen bezetten het eiland zonder weerstand te ondervinden. Eens was Kiska een krachtige Japanse basis voor duikboten en watervliegtuigen in de Aleoeten.**

(Vervolg van pagina 2).

vloed weer hebben op jonge mensen, die de na-oorlogse wereld in elkaar moeten zetten. En laten wij, te dien opzichte eens iets van Hitler leren, die heeft de universiteiten gebruikt voor de propaganda van verkeerde theorieën, laten wij het doen voor de propaganda van verstandige theorieën.

Deze dingen, mijne dames en heren, werden gezegd **door diplomaten,** die toe moesten geven, dat wij er met diplomatie niet konden komen, maar dat eerst een ander fundament moest worden gelegd.

Besloten werd een comité te vormen bestaande uit twee vertegenwoordigers van ieder land, waaruit een uitvoerend comité zou worden gekozen. Aangezien de Harvard-universiteit zich bereid verklaard had met de voorbereiding van het gehele plan te helpen en ruimte had aangeboden voor opslag van vele tienduizenden boeken, tijdschriften en grote hoeveelheid materiaal, die nodig was, werd besloten het middelpunt van de practische activiteit naar Cambridge (Massachusetts) te verleggen.

Zo ver waren wij, maar dat was nog maar een eerste stap. De gezanten waren ingelicht, maar de regeringen nog niet. Ook was er geen geld en wij wisten niet waar het vandaan moest komen. Er was zelfs niemand, die geld in ontvangst kon nemen. Ik kon het niet, want ik was maar een privaat persoon, De Haas idem. Dr. Loudon idem. Wat zou buitendien de Noordamerikaanse regering er van zeggen, wanneer wij op haar territorium geld voor Europese universiteiten gingen verzamelen? Washington houdt een oog op dergelijke dingen, want anders konden alle mensen wel geld gaan ophalen.

Laat ik die quaesties de een na de andere even bespreken. Ik ging eerst naar de Noordamerikaanse regering, speciaal naar Dr. Turner, die aan het hoofd staat van de afdeling Culturele Belangen, verbonden aan Buitenlandse Zaken. Prachtig zeide Dr. Turner, net wat wij willen hebben; dat leidt tot rust in Europa. Hoeveel geld wil je hebben?

Mijn antwoord was: Voorlopig niets. Het Congres zal wel geld willen geven, tien millioen dollars meer op $ 200.000.000.000 schuld maakt niets uit. Maar als wij van u geld aannemen, lopen wij aan de Noordamerikaanse leiband, dat willen wij niet.

Dat was, zeide Dr. Turner, niet nodig. Het Noordamerikaanse gouvernement was geïnteresseerd omdat het vormen van een culturele band een stap in de richting van vrede was.

Voorlopig bleef de zaak daar rusten. Professor De Haas zorgde vervolgens voor de incorporatie van onze fundatie, zodat wij gelden konden ontvangen en de Gouverneur van Massachusetts Leverett Saltonstalf, een invloedrijk man en, althans een **mogelijk** candidaat voor het Presidentschap van de Verenigde Staten, nam het erevoorzitterschap aan. Als groot vriend van Nederland en tweemaal gastheer van de Koninklijke Familie, deed hij dit, onder meer, **omdat** het initiatief van Nederland uitging.

Uitbreiding van het plan.

Daarna werden de regeringen gewaarschuwd, ook onze regering in Londen. De Minister van Onderwijs deed ons weten, dat de regering ons plan uitstekend vond, dat Professor De Haas en ik als Nederlandse gedelegeerden waren aangesteld en verder — want zo gaat het met dergelijke dingen — dat ons plan moest worden uitgebreid: Rusland of liever de Sovjetrepublieken en China moesten erin worden betrokken. Maar vooral, en dat werd dik onderstreept, moesten wij zorgen, dat het initiatief bij **Nederland** bleve.

Nu kwam de quaestie van geld Toeveel hadden wij nodig? Het was er slechts van afhankelijk, of het plan bleef groeien of niet: een millioen dollars, drie millioen, tien millioen, het was moeilijk te zeggen.

Zakenmensen tonen belangstelling.

Ik ging derhalve mijn licht eens opsteken bij zakenmensen en daarmede bedoel ik grote bedrijfsleiders, **Nederlanders.** Ik wilde een bijdrage van hen hebben, maar dat was nog niet de hoofdzaak. Ik wilde eens weten, wat practische mensen van een dergelijk plan dachten.

Was het een hersenschim of niet? Als ze niets gaven, was het een hersenschim. Als ze $ 500 gaven, was het misschien nog een hersenschim. Maar deden zij het om mij genoegen te doen, althans niet voor het hoofd te stoten of om van mij af te komen? Gaven zij meer, dan had het plan ook in **hun** ogen practische betekenis.

Ik ging naar twee vooraanstaande Nederlandse zakenmensen. De een gaf een chèque van $ 25.000, de ander beloofde $ 50.000 en zijn hulp om uit Nederlandse bronnen $ 500.000 bij elkaar te brengen. Met den laatste had ik een lang gesprek, waarvan het volgende een résumé is.

Je plan is goed. Mijn firma, met belangen over de gehele wereld, kan in een **krankzinnige** wereld geen geld verdienen. Alles wat voert tot geestelijk herstel is ook voor ons **geld in de beurs.** Dat was niet de enige reden waarom die bepaalde bedrijfsleider geïnteresseerd was. Maar dat was de reden waarom hij zich tegen zijn aandeelhouders verantwoord gevoelde een grote bijdrage te geven.

Een spirituele, culturele centrale in Nederland.

Maar, ging hij voort, en daar hadden wij weer het gewone verschijnsel, je zet je plan te **klein** op. Waar het om gaat is niet Sinterklaas te spelen voor een paar arme universiteiten. Je moet hebben een grote centrale instelling, gevestigd in Nederland, waardoor alle instellingen van hoger onderwijs in de wereld met elkander in voortdurend verband staan, een internationaal Carnegie-instituut. Zorg voor uitwisseling van hoogleraren en studenten, daarmede bestrijdt je provincialisme, wat de kanker is van de maatschappij.

Helpt waar ge kunt aan de bezetting van leerstoelen door de juiste mensen te vinden, al was het maar door het geven van raad. **Helpt jonge mensen.**

En houdt de instelling voor Nederland vast. Dat is voor ons een troefkaart. Als er vrede wordt gesloten en de volken zitten om de groene tafel, zullen de Nederlandse gedelegeerden op politiek terrein geen hoge kaarten kunnen uitspelen, daar hebben wij de macht niet toe. Het komt echter vaak voor dat de voornaamste besluiten vallen, niet door actie van de hoofd-, maar van de neven-commissie. Er zal zijn een commissie voor culturele belangen, daar horen wij vooraan in te staan. Dat heeft zeer grote practische betekenis. Want wie de leiders van een land op zijn hand heeft, heeft het land zelf op zijn hand. Die betekenis is buitendien geen tijdelijke, maar een **durende.** Mochten wij in Nederland, hetzij in Den Haag of Leiden, of waar ook, een culturele centrale hebben een geestelijk en cultureel „clearing house", dan geeft ons dat in de toekomst grote invloed op de locp der zaken, **ook grote practische invloed.**

Laten wij verder, zo vervolgde hij, niet een paar, maar alle landen der wereld er in betrekken, ook vooral Zuid-Amerika: Venezuela, Colombia, Brazilië, Argentinië. Spreek over deze dingen met den Gouverneur en de regeringsinstanties van Curaçao en met alle private personen en openbare lichamen, wier belangstelling kan worden gewonnen. Curaçao is ten slotte, met Suriname, het enig deel van Nederland dat vrij is; actie daar, en hulp daar, heeft dus een dubbele betekenis, een werkelijke en een symbolische.

En wat door dezen verzienden man gezegd werd is ook mijn oördeel, hoekel ik zover eerst niet durfde te grijpen. Het is zeer zeker het oordeel van de Nederlandse Regering te Londen, zoals uit brieven overtuigend blijkt. Het bedrag waar het om gaat kan slechts begroot worden. Ging het om het kopen van boeken en het verschaffen van instrumenten, dan kwamen wij met $ 3.000.000 een eind. Maar, gaat het om het stichten van een **culturele centrale in Nederland** dan is $10.000.000 dichter bij de waarheid.

De Nederlanders, die ten slotte het meeste belang bij deze zaak hebben, zouden $ 500.000 op tafel moeten kunnen leggen; andere landen naar ik hoop **iets minder,** omdat wij de Nederlandse invloed overwegend willen maken, maar ook weer niet zó, dat het karakter van coöperatieve wereldactie op cultureel gebied verloren gaat. De Volkenbond was geen uitsluitend Zwitsers belang, al was hij ook in Genève gevestigd, hetzelfde geldt natuurlijk ook voor Nederland in dit opzicht. Nederland wordt gastheer van een groot internationaal instituut, maar het land zelf profiteert ook weer door het feit, dat het gastvrijheid verleent.

Dissertaties eindigen vaak met stellingen die ter wereld niets met de inhoud van het proefschrift te maken hebben. Ik doe hetzelfde, maar ik hoop, dat mijn stellingen wel iets met het reeds behandelde zullen te maken hebben; zij geven in verkorte vorm terug wat ik reeds gezegd heb.

1) Vijfentwintig jaren geleden poogden wij vrede te maken door het aanknopen van politieke betrekkingen. Dit ging niet omdat vruchtbare politieke betrekkingen eerst mogelijk worden wanneer daarvoor geestelijke voorwaarden zijn geschapen. De hoofdvoorwaarde is dat de volken elkaar onderling zullen begrijpen.

2) Om dit te bevorderen pogen wij dus thans de volken **eerst** cultureel nader bij elkaar te brengen, en dit doen wij door de grote wetenschappelijke instellingen met elkaar in voortdurend verband te brengen.

3) De practische methode is eerst te zoeken te herstellen wat de oorlog bedorven heeft, althans aan boeken en instrumenten, en daarna aanvulling met datgene wat de universiteiten door de oorlog niet hebben kunnen kopen.

4) Het plan sluit verder in de stichting, op Nederlands grondgebied, van een grote internationale fundatie, een geestelijke centrale, waardoor alle Universiteiten en Technische Hogescholen voortdurend met elkaar in betrekking blijven. Een centraal lichaam dat zorgt voor de uitwisseling van Professoren en studenten, dat helpt, indien gevraagd met het bezetten van belangrijke posten. Dat ook, laat ik dit hier toevoegen, vooral zorgt dat jongere geleerden een kans krijgen.

5) Een dergelijke stichting is van belang voor de gehele wereld. Het is een van de factoren waardoor rust en vrede bevorderd wordt. Het is van buitengewoon belang voor Nederland, dat daardoor zijn invloed op het wereldgebeuren zeer ziet toenemen.

6) Een rehabilitatie van hogere instellingen van onderwijs heeft ook direct nuttige gevolgen. De jonge generatie moet in staat gesteld worden haar taak te vervullen, wat slechts door een goede opleiding mogelijk is.

7) Het wordt ten slotte niet verondersteld dat dit plan al deze wensen vervullen zal. Het is geen loper die op alle sloten past. Het kan echter wel een zeer belangrijke factor worden in **de nieuwe opbouw van de wereld, waaraan Nederland dan een groot aandeel krijgt.**

In de korte pauze, welke hierna volgde, kon men een frisse neus halen en eventueel zijn naam opgeven zo men iets te vragen hadde. **Mevrouw Groote** wilde vernemen, hoe het mogelijk was, dat de Verenigde Staten alleen zouden voorzien in alle Europese faculteiten. Professor Fagginger Auer verduidelijkte dit door op te merken, dat hij bedoeld had, dat hoogleraren uit andere vrije gebieden, Argentinië, Mexico, Zuid-Afrika e.a., erbij betrokken zouden worden. Men moest deze professoren ook weer niet te lang naar Europa sturen, doch slechts een semester, daar anders de Amerikaanse universiteiten immers een tekort aan hoogleraren zouden hebben. In verband hiermede meende **Mevrouw Boon,** dat het aanbeveling zou verdienen reeds thans mensen te verzamelen. Inderdaad bleek volgens het antwoord van Professor Fagginger Auer hieraan reeds gewerkt te worden, want van alle door den hoogleraar in zijn rede genoemde landen, waren reeds gedelegeerden aangewezen. Dit moest natuurlijk uitgebreid worden en zo kwam men tot het benoemen van commissies voor bepaalde afdelingen.

Ir. Van Dongen vroeg, of men niet zou beginnen met de gevluchte geleerden terug te zenden naar het land van herkomst. Dit zou zeker het best zijn, meende Professor Fagginger Auer, maar men moet er rekening mede houden, dat sommigen in hun nieuwe land zo geworteld zijn, dat zij weinig animo voor terugkeer hebben, vooral ook omdat de Verenigde Staten op het gebied van experimenten zo ontzettend rijke mogelijkheden bieden.

Na deze discussie wilde **Dr. Bonne** iets weten over hoe men zich de wederopbouw gedacht had en wie deze zou bekostigen, het gouvernement of particulieren. Professor Fagginger Auer merkte op, dat elke universiteit natuurlijk ook nationale belangen heeft, al zal het begrip natie en volk na de oorlog anders bepaald worden dan voorheen. Tot nu toe gold een „volk" als een souvereine macht binnen de eigen grenzen, in de nieuwe wereld zou er in verband met de groei van internationale gedachte en samenwerking slechts sprake zijn van 'beperkte souvereiniteit'. Toch wilde Professor Fagginger Auer liever niet, dat het gouvernement alles betaalde, hetgeen „de zaak zou verpolitieken". Maar „modeste bijdragen zijn steeds welkom". De bedragen, welke enkele regeringen reeds hadden geschonken, stelde professor zich voor terug te betalen.

Meester Elias had twee punten: 1) in hoeverre de uitwisseling van hoogleraren zou verschillen van die van voor de oorlog, 2) of wij niet Duitsland ook in ons plan moesten betrekken. Professor Fagginger Auer gaf toe, dat men voor de oorlog reeds met de uitwisseling van hoogleraren en studenten was begonnen, o.a. in Leiden voor Noordamerikaanse studenten. Maar „in de regel zat hier politiek achter", met name wat Duitsland en Frankrijk betrof. Het gevolg was, dat een land als Joegoslavië genegeerd werd. Wat het tweede punt betrof, zeide de hoogleraar, dat dit inderdaad een omissie in zijn rede was geweest en dat hij zeker meende ook Duitsland en Oostenrijk te moeten helpen, vooral omdat aan voorheen bloeiende Duitse hogescholen in de plaats van erkende Joodse en andere professoren thans vaak „2e, 3e en n-de rangs mensen waren aangesteld."

Dr. Willem P. Maal meende, dat nu Professor Fagginger Auer had erkend, dat het Nederlands beleid in de Oost — 1 hogeschool op 80.000.000 inwoners — onvoldoende was geweest, wij nú dienden aan te vangen met de West om daarin verbeteringen te brengen. „Toevallig hebben wij hier thans een aantal grote mannen, laten wij beginnen met hier een universiteit, desnoods een verkapte universiteit."

Ook bij Professor Fagginger Auer was wel eens de gedachte opgekomen om hier „een tijdelijke hogeschool in de verstrooiïng" te stichten in de trant zoals de Belgen in New York en de Polen in Schotland hebben gedaan. „Vooral met het oog op verschillende examina zou dit heel mooi zijn, als wij zo iets konden doen, doch dit laatste moet ik ter beoordeling aan den Gouverneur overlaten", aldus Professor Fagginger Auer.

De Heren **Groote** en **Stok** brachten het reeds genoemde Comité **ter sprake,** waarna de Heer Fagginger Auer een toelichting gaf in de geest, zoals wij die reeds in de aanvang van ons verslag hebben gegeven. De hoogleraar beklemtoonde evenwel nogmaals, dat het initiatief niet van New York, niet van Londen („wel een Regering, maar niet Nederland"), maar van Curaçao en Suriname moest uitgaan. „Ik ga er in Suriname ook over spreken en als de tijd het toelaat ook in andere Nederlandse centra."

Als laatsten spreker werd Zijner Excellentie **Dr. Piet A. Kasteel** het woord verleend. Zijne Excellentie loofde den hoogleraar, die zijn nationaliteit na zovele jaren in het buitenland bewaard had, waarvan het mooie Nederlands van den spreker getuigenis aflegde; Zij loofde zijn prachtige werk en plannen en dankte den Heer Noorduyn, die Haar geholpen had over ambtelijke staketsels heen te springen, zodat Ds. Steenstra naar Harvard had kunnen gaan en Professor Fagginger Auer enige maanden hier kon zijn. Zijne Excellentie gewaagde van het „prachtige voorbeeld van onze universiteiten, hoogleraren en studenten, die de Nederlandse gedachte hebben hooggehouden tegen de pogingen van tyrannieke totalitariërs om ons hoger onderwijs te kelen in. Ik ben er trots op journalist te zijn geweest van een blad, dat reeds terstond tegen de grond gegooid is en dat reeds spoedig daarna helemaal ophield te verschijnen. Leiden is gesloten, Tilburg is gesloten, de V.U. is gesloten. Leiden, monument van de eerbied der Nederlanders voor het wettig gezag van Koning Philips II, maar tevens monument van de vastberadenheid om niet te buigen voor een buitenlandse bestuursadministratie."

Zijne Excellentie noemde St. Thomas, den Italiaan die in Keulen en Parijs doceerde, Erasmus en Voltaire, „de laatste dier ronddolende geleerden". Niet dat cultuur en beschaving uitsluitend aan de hogescholen geleerd wordt. Aristoteles en Pasteur deden het zonder universiteit, aldus Zijne Excellentie. Maar toch zijn thans hogescholen nodig en zo heeft Abraham Kuyper in zijn program van 1878 reeds een volledige universiteit voor de Oost voorzien. Wat de West betreft, Zijne Excellentie is een voorstandster, maar wij moeten bescheiden zijn. Er zijn vele moeilijkheden. Zijn er wel voldoende mensen met tijd voor doceren? In elk geval zal Ik trachten steeds iets te doen voor jongelui met biezondere talenten.

Wel heel sober klonk de schets, die Zijne Excellentie gaf van de Nederlandse begroting van onderwijs van 100 millioen, waarvan slechts 15 millioen voor alle universiteiten samen bestemd was, naast Harvard dat een 30 millioen krijgt. De V.U. kreeg 4000 gld. subsidie, Nijmegen ook, Tilburg niets, Rotterdam 20.000. Dat was niet veel. Heroriëntatie zal zeker nodig zijn in een streek waar men met één spoorkaartje de universiteiten van Amsterdam, Leiden, Rotterdam en Utrecht kan aftreinen. Zijne Excellentie heeft steeds gestreden tegen de wel ter sprake gebrachte opheffing van de universiteit van Groningen.

„Groningen ligt in de extremiteit des lands en Ik heb steeds het mijne gedaan om deze hogeschool te behouden", merkt de Gouverneur zeer terecht op. „Er wordt veel gevochten over de excellenties van de verschillende universiteiten. Oud-studenten strijden steeds voor hun eigen universiteit. Maar toch staan wij allen samen en wij zullen in staat zijn Professor Fagginger Auer te helpen. Wij moeten het peil van ons hoger onderwijs handhaven ,anders raken wij onze plaats in de wereld kwijt."

Zijne Excellentie is daarom zo verheugd, dat het Koninklijk Instituut van Ingenieurs deze actie gearrangeerd heeft en Zij verzekert, dat alle academici en ook de Staten zullen helpen. „Er bestaat hier een groot gevoel voor Nederland. Vele Curaçaoënaars hebben in Nederland gestudeerd voor arts, jurist e.d. Wij zullen u helpen voor Nederland en de toekomst van ons volk en herhaald zal worden, wat reeds vaker gezegd is, dat Nederlanders vele goede gedachten in de wereld gebracht hebben."

Handgeklap besluit de rede des Landvoogden en Ir. Groote neemt nogmaals het woord om mede te delen, dat het Bestuur van de Groep Curaçao van het Koninklijke Instituut van Ingenieurs een Comité zal samenstellen en om Professor Fagginger Auer te bedanken voor zijn inleiding.

DANKBETUIGING.

Wij brengen hierbij aan allen onzen hartgrondigen dank voor de zoovele bewijzen van belangstelling en medeleven ondervonden gedurende de ziekte, bij het overlijden en bij de teraardebestelling van onze innig geliefde en onvergetelijke dochter en zuster.

Familie L. J. M. HENRIQUEZ.

Aruba, 17 Augustus 1943.

Openbare Bekendmaking

De Algemeen Militair Commandant in Curaçao:

Gelet op de artikelen 3 en 4bis van de Proclamatie van den **10den Mei 1940,** houdende bepalingen betreffende het militair gezag, de bevoegdheden, van den Procureur-Generaal en de instelling van een Bijzondere Rechtbank in Curaçao gedurende den Staat van Beleg (P. B. 1940 no. 38), zooals deze onder anderen aangevuld is bij de Proclamatie van den **20sten Juli 1940** (P. B. 1940 no. 82).

MAAKT BEKEND

dat hij met ingang van heden tot militair terrein verklaart het gebied:

Met als **Oostelijke Grens**: de kustlijn van het Schottegat, loopende van de Mazanilla-baai af tot aan de afrastering van het Pensionaat Welgelegen;

met als **Noordelijke Grens**: de afrastering van het Pensionaat Welgelegen aan de Noordzijde, loopende van het Schottegat af tot aan het gebouw van het Pensionaat, en vervolgens langs het terrein van de Kazerne Habaai tot aan den ingang van de Kazerne Habaai;

met als **Westelijk Grens**: de muur langs een gedeelte van den Schottegat weg tusschen Cas Chiquito en Plantersrust, beginnende vanaf den ingang Kazerne Habaai tot aan de afrastering van het woon-complex nabij Plantersrust, vervolgens de afrastering loopende langs den achterkant van dit woon-complex tot aan den ingang van het kamp Seroe Domi;

De **Zuidelijke Grens**: de bestaande afrastering loopende van den ingang van het kamp Seroe Domi af, langs de Zuidzijde van het Fort Waakzaamheid en over den bovenkant van de heuvels langs de R, K. Kerkhoven naar de Mazanilla-baai.

en de toegang tot dat terrein slechts toelaat aan hen, die in het bezit zijn van een militaire pas of een ander schriftelijk bewijsstuk, waaruit blijkt, dat zij tot dat terrein toegelaten kunnen worden.

Willemstad, 20 Augustus 1943.

22 4 **De Algemeen Militair Commandant.**